

Vergaderjaar 2007–2008

31 200 XIV

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (XIV) voor het jaar 2008

Nr. 214

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 28 april 2008

De vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit¹ heeft een aantal vragen voorgelegd aan de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit bij de brief van 28 maart (08-LNV-B-034) 2008 naar aanleiding van een werkbezoek van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit aan de glastuinbouw in het Westland.

De minister heeft deze vragen beantwoord bij brief van 25 april 2008.

Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Schreijer-Pierik

De wnd. griffier van de commissie,
Berenschot

¹ Samenstelling:

Leden: Van der Vlies (SGP), ondervoorzitter, Schreijer-Pierik (CDA), voorzitter, Atsma (CDA), Van Gent (GL), Poppe (SP), Waalkens (PvdA), Snijder-Hazelhoff (VVD), Jager (CDA), Ormel (CDA), Koopmans (CDA), Van der Ham (D66), Van Velzen (SP), De Krom (VVD), Samsom (PvdA), Van Dijken (PvdA), Neppérus (VVD), Jansen (SP), Jacobi (PvdA), Cramer (CU), Koppejan (CDA), Graus (PVV), Vermeij (PvdA), Zijlstra (VVD), Thieme (PvdD) en Polderman (SP).

Plv. leden: Van der Staaij (SGP), Mastwijk (CDA), Ten Hoopen (CDA), Duyvendak (GL), Luijben (SP), Tang (PvdA), Boekstijn (VVD), Bilder (CDA), Biskop (CDA), Vacature (CDA), Koşer Kaya (D66), Van Leeuwen (SP), Dezentjé Hamming-Bluemink (VVD), Eijssink (PvdA), Depla (PvdA), Van Baalen (VVD), Kant (SP), Blom (PvdA), Ortega-Martijn (CU), Van Heugten (CDA), Brinkman (PVV), Kuiken (PvdA), Ten Broeke (VVD), Ouwehand (PvdD) en Lempens (SP).

Een aantal tuinbouwondernemers is bereid om risico's te nemen om op zoek te gaan naar innovaties en vernieuwing in de glastuinbouw. Vaak nemen ze daarbij enorme risico's bij hun pogingen om de tuinbouw op een hoger en duurzamer plan te brengen. Een mislukking van hun pogingen kan leiden tot faillissement.

Ziet u, mogelijksterwijs samen met uw collega van EZ, mogelijkheden om voor deze «pioniers in de tuinbouw» voor dit soort gevallen een vangnet te creëren, uiteraard met inzicht in de pro's en contra's? Nadrukkelijk doelen wij niet op subsidie, maar op een achtervang in het geval een veelbelovend, doch risicovol project, onverhoopt spaak loopt.

Ik ben van mening dat innovatie primair de verantwoordelijkheid is van de ondernemer. Risico's die hiermee gepaard gaan zijn onderdeel van het ondernemerschap. En de financiering van innovaties ligt primair in handen van de ondernemer en de banken.

Dat wil niet zeggen dat ik niets doe op het gebied van innovatie. Nader ingaand op de ondersteuning van innovatieve ondernemers is het allereerst van belang dat de ondernemer voorafgaand aan een innovatie de risico's zo realistisch mogelijk inschat en deze zal proberen te verminderen of af te dekken. Hij/zij moet immers de continuïteit van zijn/haar bedrijf niet onnodig in gevaar te brengen. Belangrijke instrumenten daarbij zijn met name:

- Het opstellen van een gedegen plan van aanpak voor het doorvoeren van innovaties.
- Het mobiliseren van zoveel mogelijk relevante kennis en informatie (wetenschap, adviesbureaus, netwerken andere innovatoren/ketenspartijen).
- Het opstellen van een risicoanalyse en financieringsplan.

LNV faciliteert deze instrumenten in de glastuinbouw door ondernemers op bedrijfsniveau te ondersteunen bij het scherp krijgen van de ideeën over gewenste innovaties, inclusief een eerste aanzet voor een goede planmatige aanpak (inzet van Syntens in tuinbouw).

En hoewel u in uw vraag niet doelt op subsidies wil ik er toch één noemen: de regeling samenwerking bij innovatie. Door een deel van de kosten van een innovatieproject te subsidiëren, wordt het financiële risico deels afgedekt.

Het instrument Small Business Innovation Programme (SBIR) voorziet in de mogelijkheid van 100% subsidie op haalbaarheidsstudies en prototype-ontwikkeling voor een maatschappelijk probleem. De overheid definieert het probleem en besteedt de uitwerking ervan uit aan bedrijven.

Voorts is het Borgstellingsfonds voor de landbouw ook inzetbaar voor bedrijven die vernieuwingen willen doorvoeren. Daarnaast zijn er voor de risico's met betrekking tot ontbrekende kennis ook instrumenten als vouchers, netwerken en demoprojecten beschikbaar in nauw samenspel met Wageningen Universiteit en onderwijs.

Waar het gaat om een vangnetconstructie vind ik een mooi voorbeeld de garantstelling die ik, samen met het Productschap Tuinbouw, de tuinder heb verleend die een eerste boring naar aardwarmte heeft gedaan.

Aangezien het hier een proef betrof, heb ik deze garantstelling eenmalig kunnen geven. In overleg met EZ bekijk ik momenteel de mogelijkheden van een structurele garantievoorziening voor aardwarmteboringen (en dan breder dan de tuinbouw alleen).

Ik beschouw deze vangnetconstructie als een bijzondere maatregel voor een uitzonderlijke en innovatieve investering. In zijn algemeenheid ben ik van mening dat de overheid terughoudend moet zijn waar het gaat om

het afdekken van ondernemersrisico's. De overheid moet niet op de stoel van de ondernemer gaan zitten. Bovendien heb ik me te houden aan EU-regels voor steun in deelname aan fondsen die een belang verkrijgen in ondernemingen die innoveren.

2

De resultaten van het Technologisch TopInstituut Groene Genetica (TTI GG) vallen in de praktijk van alledag nog tegen. In de sector bestaat de stellige indruk dat de inspanningen binnen het TTI (nog) niet leiden tot direct voelbare resultaten voor de sector. Meer in zijn algemeenheid lijkt het erop dat veel inspanningen en middelen niet verder komen dan de sfeer van onderzoek waarvan bureaus en instellingen profiteren, terwijl de sector «die het moet doen» er weinig van merkt.

Kunt u, eventueel samen met collega's, aangeven wat de stand van zaken is? Op welk moment en op welke wijze zal het TTI Groene Genetica naar uw mening voor de alledaagse praktijk vruchten afwerpen?

Het TTI GG doet strategisch onderzoek naar plantenveredeling en de productie van plantaardig Ausgangsmateriaal. Het instituut is een samenwerkingsverband van overheid, sector plantaardig Ausgangsmateriaal en kennisinstellingen. Het is een initiatief van de gehele sector plantaardig Ausgangsmateriaal die hiermee zijn mondiale topositie wil behouden. Wat betreft de stand van zaken kan ik u het volgende melden. Op 16 mei 2007 is de stichting TTI GG gestart, nadat het parlement de voorhang-procedure had afgerond.

De organisatie is vervolgens opgericht en inmiddels zijn zeven projectvoorstellen uit een eerste openstelling gehonoreerd; deze gaan in mei/juni 2008 van start. Ondertussen zijn in een tweede openstelling 21 onderzoeksvoorstellen uit de sector plantaardig Ausgangsmateriaal ingediend. Na beoordeling is het de verwachting dat de gehonoreerde voorstellen in juli/augustus 2008 van start kunnen gaan. De resultaten van dit vooral strategische onderzoek zullen op een termijn van twee à drie jaar zijn eerste vruchten afwerpen.

In samenwerking met de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) is een openstelling georganiseerd voor onderzoeksvoorstellen. De openstelling duurt tot 15 mei 2008 en het onderzoek vindt plaats bij de betreffende kennisinstellingen. Gehonoreerde projecten zullen naar verwachting in oktober 2008 van start gaan.

De sector plantaardig Ausgangsmateriaal zit dringend verlegen om gekwalificeerd personeel. Het betreft veredelaars, zaadtechnologen en mensen met kennis van zaken op het terrein van weefselkweek en vermeerdering. Samen met de sector werkt het TTI GG aan een initiatief dat mensen opleidt in de verschillende disciplines. Ik zal hier in mijn antwoord op de derde vraag nader op ingaan.

Tenslotte dient vermeld te worden dat binnen de toegekende TTI GG-projecten een breed palet van bedrijven en kennisinstellingen reeds participeren en samenwerken. Dit is een belangrijke ontwikkeling daar waar het publiek-privaat onderzoek betreft.

3

De tuinbouwsector wordt geconfronteerd met teruglopende belangstelling van studenten in middelbaar en hoger onderwijs. Terwijl de waardering van de bijdragen van de sector aan de duurzame economie en de werkgelegenheid toeneemt, is de belangstelling van studenten tanende. Daardoor loopt bijvoorbeeld de sector veredeling – een «tak van sport» waar Nederland de absolute wereldleider is – gevaar. Ook in andere delen

van de sector zijn er problemen om aan goed personeel te komen. Welke mogelijkheden ziet u, wellicht in overleg met uw collega van Onderwijs en bijvoorbeeld binnen het kader van de maatschappelijke stage, maar anderszins, om via een gerichte campagne de aandacht te vestigen op de mogelijkheden en interessante uitdagingen die de tuinbouwsector biedt, en daardoor de toestroom van jongeren naar de sector te vergroten?

Het probleem van teruglopende belangstelling onderken ik. En voor zover het in mijn mogelijkheden ligt onderneem ik hierop een aantal acties of draag ik direct/indirect bij aan acties om deze teruglopende belangstelling te beteugelen.

Om vraag en aanbod goed op elkaar af te kunnen stemmen en de continuïteit van opleidingen in de land- en tuinbouw te kunnen waarborgen, ga ik de dialoog aan met de sector en het groene onderwijsveld. De Groene Kenniscoöperatie (GKC) is hiervoor een goed platform. In de GKC werken het groene beroepsonderwijs (de hogere agrarische scholen en agrarische onderwijscentra) en de Wageningen universiteit (zowel universiteit en onderzoek) nauw samen om hun doelgroepen, en dan met name het bedrijfsleven, zo goed mogelijk te bedienen.

In GK- programma's bundelen de instellingen hun activiteiten over vernieuwing van opleidingen en kennisdoorstroming. LNV ondersteunt de GKC-programmering onder andere via de Regeling Kennisverspreiding en Innovatie Groen Onderwijs (KIGO) met een bedrag van acht miljoen euro per jaar. In 2007 is een GKC-programma Tuinbouw (met circa 0,5 miljoen euro KIGO-subsidie per jaar) gestart dat nauw en vruchtbaar samenwerkt met het innovatieprogramma «Winnen aan Waarde» van Stichting Flowers & Food. Deze samenwerking heeft geresulteerd in een inventarisatie van ontwikkelingen en knelpunten (met name op het gebied van arbeid en scholing) in de belangrijkste tuinbouwregio's, de zogenaamde Greenports waaronder ook het Westland. Zorgen over voldoende werknemers worden bevestigd en gekwantificeerd. De verbinding van het onderwijs met bedrijfsleven is voor verbetering vatbaar. Momenteel wordt gewerkt aan een actieplan dat medio 2008 zal worden gepresenteerd. De tuinbouw profiteert van en participeert ook in de GKC-programma's agrologistiek, gewasbescherming en ondernemerschap.

Specifiek voor de continuïteit van de MBO-opleidingen in de land- en tuinbouw (primaire productie) en bevordering van de uitstroom van gediplomeerden stel ik vanaf 1 augustus 2008 circa zes miljoen euro op jaarbasis beschikbaar. Met de nadrukkelijk opdracht aan de instellingen om over de invulling hiervan nauw af te stemmen met het bedrijfsleven.

De op 3 april 2008 door mij geopende Kassenklas in Zwaagdijk is een mooi voorbeeld van de groeiende samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven. Deze Kassenklas is regionaal opgezet en bedoeld om aankomend talent voor de glastuinbouw op te leiden in een praktijksituatie. De GKC heeft bij dit initiatief met name in de opstartfase een belangrijke rol gespeeld.

Ook overleg met Aequor, het kennis- en communicatiecentrum voor het beroepsonderwijs in de groene sectoren die praktijkplaatsen in het secundaire onderwijs in de agrarische sector beoordeelt, is van belang voor een goede afstemming van vraag en aanbod.

Vanaf half maart 2008 tot 1 april 2008 heb ik het onderdeel Innovatie Groen Onderwijs van de Regeling Kennisverspreiding en Innovatie Groen Onderwijs (KIGO) voor 8 miljoen euro opengesteld. Deze regeling is bedoeld voor groene onderwijsinstellingen ter stimulering van kennis-circulatie binnen het beleidsterrein van het ministerie van LNV. Agrarische

Opleidingscentra (AOC's), scholengemeenschappen met een afdeling landbouw en natuurlijke omgeving, Hogere Agrarische Scholen (HAS'sen) en de Wageningen Universiteit kunnen via de Regeling KIGO subsidieaanvragen indienen voor programma's of projecten op het gebied van kennisverspreiding of innovatie in het groene onderwijs.

Het bevorderen van groene maatschappelijke stages is een belangrijk onderdeel van mijn beleid. Met LTO Nederland en overige groene organisaties heb ik in oktober 2007 een intentieverklaring getekend voor minstens 7500 plaatsen in 2011, waarvan 3650 in de land- en tuinbouw. In het kader van een door LNV gesubsidieerde pilot zijn begin april de eerste leerlingen aan de slag gegaan bij de publiekcampagne Kom in de kas.

Zoals ik in mijn antwoord op vraag 2 al kort gemeld heb, is het TTI GG bezig met het opzetten van een Education Program waarbij de nadruk ligt op het opleiden van meer veredelaars. Vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven, overheid, universiteiten en HBO-instellingen overleggen met elkaar om tot een gecoördineerde en breed gedragen actie te komen om aanbod en effectiviteit van het onderwijs te verbeteren zodat meer studenten kunnen worden aangetrokken. De TTI GG heeft met de GKC afgesproken op korte termijn gezamenlijk een verkenning uit te voeren met de optie van een specifiek GKC-programma voor groene genetica. Plan en uitvoering worden vanuit het onderwijs in afstemming met de verdelingsbedrijven opgepakt waarbij het onderwijs in brede zin onderdeel is van het plan: van basisschool tot en met WO. Ook instroom van studenten en bijscholing van reeds werkzame mensen zal onderdeel uitmaken van het plan. TTI GG zal ook op het terrein van het imago van de groene sector een bijdrage gaan leveren in samenwerking met betrokkenen uit de sector. Een gerichte campagne kan hier het resultaat van zijn.